

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

ratie van dit interessante onderwerp. Hoewel Weiss terecht tot deze slotsom komt, is het wel jammer dat zij zich niet heeft durven wagen aan een voorzichtige samenvatting van de door de auteurs aangedragen literatuur. Zo zou het lezers helpen als zij in haar epilogoog had aangegeven welke psychosociale, gedragsmatige, emotionele en cognitieve factoren meermaals in de diverse hoofdstukken naar voren zijn gekomen. Kortom, Weiss schrijft dat er consensus bestaat tussen de auteurs, maar ze geeft niet expliciet aan over welke individuele factoren dat het geval is. Hoewel ik persoonlijk erg geïnteresseerd ben in het onderwerp van inter- en intrapersonlijke variatie binnen het domein van de spraak- en taalpathologie en dus vol verwachting aan het boek begonnen ben, blijft hierdoor bij mij geen duidelijke conclusie resoneren na het boek uitgelezen te hebben. Een samenvattend overzicht van factoren die (potentieel) van invloed kunnen zijn op het behandelingsproces - zij het met alle voorzichtigheid omgeven - zou een duidelijke meerwaarde hebben gehad. Desalniettemin kunnen afzonderlijke hoofdstukken interessant zijn voor orthopedagogen en neuropsychologen die betrokken zijn bij de diagnostiek en behandeling van kinderen met communicatiestoornissen en/of bij wetenschappelijk onderzoek op dit gebied. Ook logopedisten en spraak- en taalpathologen kunnen hun kennis over therapiebeïnvloedende individuele factoren met dit boek vergroten.

Marina Ruiter

Literatuur

Van de Sandt-Koenderman, M.W.M.E. (2004). High-tech AAC and aphasia: Widening horizons? *Aphasiology*, 18, 245-263.

Dementia: From diagnosis to management – a functional approach

M.S. Bourgeois & E.M. Hickey (2009)
New York: Psychology Press
429 pagina's
ISBN 9780805856064

De auteurs hebben hun achtergrond in de spraaktaalpathologie. Michelle Bourgeois is professor aan het Department of Speech and Hearing Science, Ohio State University, Columbus, Ohio, Verenigde Staten. Ellen Hickey is assistant professor aan de School of Human Communication Disorders, Dalhousie University, Halifax, Nova Scotia, Canada. Hun onderzoeks- en expertisegebied betreft onder andere de communicatie bij dementie. Ik vond het in eerste instantie dan ook wel opmerkelijk dat de auteurs zich vanuit deze achtergrond hebben gewaagd aan het schrijven van een boek over het proces van diagnostiek, behandeling en management van dementie. Ik was benieuwd in hoeverre dit boek zou kunnen bijdragen aan de reeds bestaande omvangrijke dementieliteratuur.

Bourgeois en Hickey hebben duidelijk hun best gedaan om in elf hoofdstukken een volledig overzicht te geven van factoren die van belang zijn bij het proces van het diagnosticeren van dementie tot aan de behandeling en het management ervan. Het boek behelst functionele aspecten, zoals de verschijningsvormen van dementie, en cognitieve aspecten, maar ook de invloed van de ziekte op het dagelijks leven en de kwaliteit van leven. Bijzondere aandacht is er voor de rol van communicatie, zowel binnen de kliniek als daarbuiten. In verschillende hoofdstukken wordt ingegaan op gedragsmatige interventies en strategieën voor de omgeving die tot doel hebben het dagelijks functioneren en de kwaliteit van leven te verbeteren vanuit een communicatief en geheugenperspectief. Er is specifiek aandacht voor het betrekken van de familie en het verzorgend team in dit proces.

De schrijfstijl van het boek is helder. Het omvat zowel theoretisch goed onderbouwde informatie als praktische richtlijnen voor de omgang met dementiepatiënten gedurende het gehele proces van diagnose tot behandeling. In de eerste vijf hoofdstukken wordt er ingegaan op meer algemene kennis over het diagnosticeren van dementie, de kenmerken bij de verschillende stadia van dementie, onderzoek, behandeling en management. De spraaktaalpatho-

logie-achtergrond van de auteurs komt pas in het tweede deel van het boek op de voorgrond te staan. Zo wordt er in hoofdstuk 7 ingegaan op eet- en slikproblemen. Het grootste aandeel in de tweede helft van het boek is weggelegd voor communicatie, niet alleen met de patiënt zelf, maar ook met het team en de familie.

De klinische ervaring van beide auteurs blijkt uit talrijke voorbeelden die in aparte kaders worden gepresenteerd. De inhoud hiervan sluit naadloos aan op de zaken die hulpverleners in de dagelijkse praktijk tegenkomen. De auteurs komen vervolgens met bruikbare oplossingen bij problemen, zoals de inzet van een geheugendagboek bij een man met een vergevorderd stadium van de ziekte van Alzheimer waarbij aanvankelijk werd gedacht dat deze meneer, gezien de ernst van zijn cognitieve tekorten, niet zou kunnen profiteren van een dergelijk hulpmiddel. Naast de aparte kaders is er een reeks aan bijlagen waarin het nodige bruikbare materiaal wordt getoond. Het gaat hier dan vooral om materiaal ten behoeve van de bevordering van de communicatie zoals specifieke communicatiestrategieën.

De extra aandacht die is weggelegd voor communicatie is in mijn ogen een welkome aanvulling op de bestaande literatuur in het veld van de neuropsychologie. Problemen met taal en communicatie worden meestal onderzocht en behandeld door spraaktaalpathologen, maar het zijn domeinen die ook voor neuropsychologen van groot belang kunnen zijn voor de rest van het diagnostisch en behandelproces.

Bourgeois gaat in tegen het idee dat behandeling van een patiënt met dementie zinloos is en de bestaande tendens dat alleen de naasten behandeld dienen te worden. Wanneer ik dan kijk naar het materiaal dat ze aanbieden om de patiënt actief bij zijn functioneren te betrekken, deel ik haar mening en denk ook ik dat er nog genoeg te halen valt in het activeren van de patiënten zelf, ook bij hen die ernstige cognitieve beperkingen hebben.

Hoewel de achtergrond van de auteurs doet vermoeden dat het boek specifiek geschreven is voor spraaktaalpathologen, hebben ze hun best gedaan het boek voor een breed publiek aantrekkelijk te maken. Dit laatste zorgt op momenten wel voor wat verwarring omdat het niet altijd duidelijk is op wie ze zich richten. Belangrijker in mijn ogen is echter dat de auteurs duidelijk hebben weten te maken dat er een belangrijke rol is weggelegd voor de spraak-

taalpathologen als het gaat om de bevordering van de communicatie met dementiepatiënten.

Het boek heeft wat mij betreft een toegevoegde waarde voor hen die te maken hebben met, of zich willen verdiepen in de communicatie met mensen met dementie (belangrijke thema's hierbij zijn gesprekken rondom levenseinde, familiegesprekken en hulpmiddelen als een geheugendagboek en communicatiestrategieën). Op het gebied van diagnostiek en behandeling van dementie in het algemeen heeft

het boek in mijn ogen geen toegevoegde waarde ten opzichte van het net verschenen Nederlandse *Handboek dementie* (Jonker e.a., 2009). Te meer daar dit laatstge-

noemde boek volledig is geschreven voor de Nederlandse populatie, met onderwerpen als ethiek en juridische aspecten en Nederlandse geheugenpoli's.

Sharon Bouwens

Literatuur

Jonker, C., Slaets, J.P.J. & Verhey, F.R.J. (2009). *Handboek dementie: Laatste inzichten in diagnostiek en behandeling*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Helder geschreven boek voor een breed publiek